YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
10 päivänä maaliskuuta 2005 *

Asiassa C-342/03,

jossa on kyse EY 230 artiklaan perustuvasta kumoamiskanteesta, joka on nostettu 4.8.2003,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Bishop ja D. Canga Fano,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jota tukee

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään X. Lewis ja R. Vidal Puig, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič (esittelevä tuomari) ja E. Levits,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.12.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Kanteessaan Espanjan kuningaskunta vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan CN-koodeihin 1604 14 11, 1604 14 18 ja 1604 20 70 kuuluvien tonnikalasäilykkeiden tuontia koskevan tariffikiintiön avaamisesta ja hallinnoinnista 5 päivänä kesäkuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 975/2003 (EYVL L 141, s. 1).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Asetuksen N:o 975/2003 1 artiklassa säädetään seuraavaa: "CN-koodeihin 1604 14 11, 1604 14 18 ja 1604 20 70 kuuluvien, mistä tahansa maasta peräisin olevien tonnikalasäilykkeiden tuontiin sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2003 alkaen 12 prosentin tullia tämän asetuksen mukaisesti avatun tariffikiintiön rajoissa."

3 Mainitun asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tariffikiintiö avataan vuosittain aluksi viiden vuoden ajan. Sen määrä on kahtena ensimmäisenä vuonna seuraava:

— 25 000 tonnia 1 päivän heinäkuuta 2003 ja 30 päivän kesäkuuta 2004 välisenä aikana,

— 25 750 tonnia 1 päivän heinäkuuta 2004 ja 30 päivän kesäkuuta 2005 välisenä aikana."

4 Tämän asetuksen 3 artiklassa säädetään kiintiön jakamisesta seuraavasti:

"Tariffikiintiö jaetaan neljään osaan seuraavasti:

a) Thaimaasta peräisin olevaan tuontiin tarkoitettu kiintiö, jonka määrä on 52 prosenttia vuotuisesta määrästä ja jonka järjestysnumero on 09.2005; ja

b) Filippiineiltä peräisin olevaan tuontiin tarkoitettu kiintiö, jonka määrä on 36 prosenttia vuotuisesta määrästä ja jonka järjestysnumero on 09.2006; ja

c) Indonesiasta peräisin olevaan tuontiin tarkoitettu kiintiö, jonka määrä on 11 prosenttia vuotuisesta määrästä ja jonka järjestysnumero on 09.2007; ja

d) muista kolmansista maista peräisin olevaan tuontiin tarkoitettu kiintiö, jonka määrä on 1 prosentti vuotuisesta määrästä ja jonka järjestysnumero on 09.2008."

5 Asetus N:o 975/2003 on hyväksytty seuraavassa esitetyissä olosuhteissa.

6 Euroopan yhteisö, Thaimaa ja Filippiinit sopivat vuoden 2001 lopussa neuvotteluista, joissa tarkasteltaisiin sitä, missä määrin Thaimaan ja Filippiinien oikeutetuille intresseille aiheutuu haittaa Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (jäljempänä AKT-valtiot) peräisin oleville tonnikalasäilykkeille myönnetyn tullietuusjärjestelmän soveltamisesta. Tuona ajankohtana Thaimaasta, Filippiineiltä ja muista valtioista peräisin olevien tonnikalasäilykkeiden tuonnille oli asetettu tavanomainen tulli tai määrältään 24 prosentin suuruinen suosituimmuustulli.

7 Kun neuvotteluissa ei löydetty kaikkia osapuolia tyydyttävää ratkaisua, yhteisö, Thaimaa ja Filippiinit saattoivat asian Maailman kauppajärjestön (jäljempänä WTO) välitysmenettelyssä ratkaistavaksi.

8 Välittäjä antoi lausuntonsa 20.12.2002 ja suositteli yhteisölle vuosittaisen tullikiintiön avaamista 12 prosentin tullilla Thaimaasta ja Filippiineiltä peräisin olevien tonnikalasäilykkeiden tuonnille.

Oikeudenkäyntimenettely

9 Espanjan kuningaskunta on nostanut kumoamiskanteen, jossa se vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa asetuksen N:o 975/2003 ja velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

10 Neuvosto vaatii, että kanne hylätään ja että Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

11 Euroopan yhteisöjen komissio hyväksyttiin 15.1.2004 annetulla määräyksellä väliintulijaksi tukemaan neuvoston vaatimuksia.

12 Espanjan kuningaskunta ennakoi tämän väliintulijaksi hyväksymistä ja vaati 4.11.2003 päivätyllä kirjeellään kanteen tiettyjen osien luottamuksellista käsittelyä työjärjestyksen 93 artiklan 3 kohdan nojalla. Tämä vaatimus hylättiin.

Kanne

13 Espanjan kuningaskunta vetoaa kanteensa tueksi kahdeksaan kanneperusteeseen, jotka liittyvät yhteisön suosimisperiaatteen rikkomiseen, kilpailun vääristämiseen, menettelyvirheeseen, Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen Cotonoussa 23.6.2000 allekirjoitetun ja yhteisön 19.12.2002 neuvoston päätöksellä 2003/159/EY (EUVL 2003, L 65, s. 27) hyväksytyn kumppanuussopimuksen (EYVL L 317, s. 3; jäljempänä Cotonoun sopimus) rikkomiseen, AKT-valtioiden ja valtioiden, jotka kuuluvat "huumausaineiden tuotannon ja kaupan vastaiseen erityisjärjestelmään", kanssa tehtyjen etuuskohtelusopimusten rikkomiseen, luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen, perustelujen puuttumiseen ja harkintavallan väärinkäyttöön.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee yhteisön suosimisperiaatteen loukkaamista

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

14 Espanjan hallitus esittää, että yhteisön suosiminen muodostaa yhden EY:n perustamissopimuksen periaatteista ja että se on yhteisen tullitariffin perusta. Yhteisöjen etu on otettava huomioon ja yhteisöjen tuotannon kehitys varmistettava. Asetuksella N:o 975/2003 loukataan tätä periaatetta, koska sen sisältämät toimenpiteet olisi voitu vahvistaa vain silloin, jos yhteisön tuotanto on riittämätöntä. Tällaista riittämättömyyttä ei kuitenkaan ole todettu käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Tältä osin Espanjan hallitus toteaa, että Espanja on tonnikalasäilykkeiden kolmanneksi suurin tuottaja ja toiseksi suurin viejä maailmassa ja että yli 80 prosenttia tästä viennistä kohdistuu yhteisön markkinoille.

15 Espanjan hallitus korostaa tonnikalasäilykealan merkitystä Espanjan taloudelle ja erityisesti Galician autonomisen alueen taloudelle, jolla on jo vaikeita taloudellisia ongelmia ja joka tuottaa 90 prosenttia kyseisistä espanjalaisista säilykkeistä. Kyse on näin ollen arasta tuotteesta, joka edellyttää korkeaa tariffisuojaa, jotta kilpailuedellytykset suhteessa muista valtioista peräisin oleviin tuotteisiin säilytetään.

16 Neuvosto muistuttaa osaltaan, että yhteisön suosimisperiaate ei muodosta lakisääteistä vaatimusta. Tämä periaate osoittaa ainoastaan, että yhteisön tuottajia tulee suosia suhteessa kolmansien maiden tuottajiin. Ei ole kiellettyä, että yhteisö toteuttaa toimen, jolla saattaa olla vahingollinen vaikutus yhteisön tuottajiin. Mainittua periaatetta ei ole loukattu käsiteltävänä olevassa asiassa, koska kun tonnikalasäilykkeiden tuontiin asetuksessa N:o 975/2003 säädetyn tariffikiintiön rajoissa sovelletaan 12 prosentin tullia, yhteisön tuottajia kohdellaan edelleen paremmin kuin muiden maiden tuottajia.

17 Komissio esittää, että "yhteisön suosiminen" on ainoastaan yksi poliittinen näkökohta, jonka toimielimet voivat ottaa huomioon muiden näkökohtien lisäksi vahvistaessaan tuontitullien suuruuden. Jos toimielinten olisi noudatettava "yhteisön suosimista" kaikissa olosuhteissa, yhteisön talouspolitiikan soveltamisala olisi sidottu ahtaisiin rajoihin, jotka ovat yhteensoveltumattomia perustamissopimuksen kanssa.

Yhteisön tuomioistuimen arviointi asiasta

18 Asiassa on kiistatonta, että "yhteisön suosiminen" on yksi niistä poliittisista näkökohdista, joihin yhteisön toimielimet ovat nojautuneet hyväksyessään kauppajärjestelyjä kolmansien maiden kanssa.

19 Kuitenkin, kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo tarkentanut, tämä suosiminen ei muodosta minkäänlaista lainmukaista vaatimusta, joka voisi aiheuttaa kyseessä olevan toimenpiteen pätemättömyyden (asia C-353/92, Kreikka v. neuvosto, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3411, 50 kohta).

20 Edellä mainitusta seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä, ilman että on tarpeellista tutkia yhteisön markkinoiden hankintatilannetta tai asetuksen N:o 975/2003 vaikutuksia yhteisön talouteen.

Toinen kanneperuste, joka koskee kilpailun vääristämistä

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

21 Espanjan hallitus väittää, että asetuksessa N:o 975/2003 tarkoitetun tariffikiintiön avaaminen vääristää kilpailuolosuhteita tonnikalasäilykemarkkinoilla sikäli kuin se vaikuttaa negatiivisesti yhteisön teollisuuteen ja aiheuttaa epätasapainoa markkinoilla. Tältä osin se esittää tilastoja ja espanjalaisten tuottajien ilmoituksia, jotka osoittavat, että viimeksi mainitut ovat kärsineet tilausten vähenemisestä ja mainittu säännös on näin ollen aiheuttanut niille huomattavia vahinkoja. Se korostaa samoin, että erot sosiaalikustannuksissa, ympäristönsuojelussa ja tuotteiden laadun valvonnassa saavat aikaan erilaiset kilpailuolosuhteet yhtäältä Thaimaan ja Filippiinien ja toisaalta yhteisön välillä.

22 Neuvosto väittää, että vaikka osoitettaisiinkin, että kiintiöllä voi olla vahingollisia vaikutuksia yhteisön tuottajille, ei tästä seuraa, että kilpailuolosuhteita on perusteettomasti vääristetty.

23 Komissio korostaa, että millään yhteisön oikeuden säännöksellä ei kielletä toteuttamasta tariffitoimenpiteitä, jotka voivat muuttaa kilpailuolosuhteita Espanjan hallituksen tarkoittamalla tavalla.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

24 Kuten komissio on perustellusti katsonut, yhteisön oikeudessa ei kielletä sellaisten tariffitoimenpiteiden toteuttamista, joiden mahdolliset vaikutukset kilpailuun rajoittuvat Espanjan hallituksen käsiteltävänä olevassa asiassa väittämiin vaikutuksiin.

25 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 12 kohdassa, tuollainen kielto estäisi yhteisöä edistämästä rajoitusten asteittaista poistamista kansainvälisessä kaupassa. Kaikki tullien alentamiset nimittäin vaikuttavat kilpailuun kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden ja vastaavien yhteisön tuotteiden välillä yhteisön tuottajien haitaksi. Espanjan väite tarkoittaisi sitä, että yhteisö ei voisi koskaan alentaa tuontitavaroiden tulleja. Asia ei voi selvästikään olla näin.

26 Näillä perusteilla myös toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee menettelyvirhettä

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

27 Espanjan hallitus huomauttaa, että asetus N:o 975/2003 on annettu hallinnollisten menettelysääntöjen vastaisesti sikäli kuin se ei perustu minkäänlaiseen tekniseen tutkimukseen, jossa vahvistetaan, että sen antaminen oli tarpeellinen. Ei ole tehty minkäänlaista selvitystä, joka mahdollistaisi hankintatilanteen ja tonnikalasäilykekiintiön avaamisen vaikutusten tuntemisen. Näin ollen toimivaltaisen toimielimen velvollisuutta tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki kyseessä olevassa asiassa merkitykselliset seikat on rikottu. WTO:n välittäjän suorittama tutkimus ei voi korvata neuvoston suorittamaa tutkimusta, koska sen suositukset eivät ole sitovia ja koska neuvosto ei voi delegoida yhteisen kauppapolitiikan kehittämistä kolmannelle taholle.

28 Neuvosto vahvistaa, että se ei ole arvioinut vaikutuksia ennen kuin se on antanut lausunnon komission EY 133 artiklaan perustuvasta ehdotuksesta. Asetusta N:o 975/2003 ei olisi pitänyt missään tapauksessa hyväksyä tilastotietojen puuttuessa. Tältä osin neuvosto muistuttaa, että tonnikalasäilykkeiden tariffikiintiöön sovellettavaa tullia ja sen tonnimäärää koskevat luvut vastaavat suuressa määrin niitä lukuja, jotka markkinatilannetta analysoinut WTO:n välittäjä on esittänyt.

29 Komissio korostaa, että asetusta N:o 975/2003 ei ole hyväksytty hallinnollisessa menettelyssä vaan EY 133 artiklan mukaisessa lainsäädäntömenettelyssä. Lainsäätäjällä on suurempi harkintavalta kuin hallintoviranomaisilla.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

30 Kuten tämän tuomion 18–20 kohdassa on esitetty, yhteisen kauppapolitiikan toimeenpano ei riipu "yhteisön suosimisesta". Näin ollen neuvoston tehtävänä ei missään tapauksessa ollut tutkia asetuksen N:o 975/2003 antamisen yhteydessä tariffikiintiön ennalta-arvattavaa vaikutusta yhteisön tonnikalasäilyketeollisuudelle ja laatia tässä tarkoituksessa teknistä kertomusta, jossa kuvattaisiin ajankohtaista yhteisön hankintatilannetta tällä talouden alalla.

31 Näin ollen myös kolmas kanneperuste on hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee Cotonoun sopimuksen rikkomista

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

32 Espanjan hallitus väittää, että Cotonoun sopimuksen 12 artiklaa on rikottu. Tämän artiklan mukaan yhteisön täytyy, jos se aikoo toteuttaa toimenpiteen, jolla voi olla vaikutusta AKT-valtioiden etuihin, tiedottaa näille asiasta riittävän ajoissa. Käsiteltävänä olevassa asiassa tällaista tiedottamista ei ole tapahtunut.

33 Neuvosto korostaa, että komission asetusta N:o 975/2003 koskeva ehdotus on julkinen asiakirja ja että sillä, että tästä ehdotuksesta ei ole annettu virallista

tiedonantoa, ei pitäisi olla oikeudellisia seurauksia kyseisen asetuksen pätevyydelle. Sitä paitsi tiedonantovelvollisuus, johon Espanjan hallitus vetoaa, ei kuulu varsinaiseen neuvoston päätöksentekomenettelyyn, eikä se ole olennainen muodollisuus asetuksen valmistelumenettelyssä. AKT-valtioille on joka tapauksessa säännöllisesti tiedotettu asian kehityksestä.

34 Komissio esittää, että se on säännöllisesti tiedottanut asiasta AKT-valtioille ja että sen ehdotus on julkistettu. Se muistuttaa, että Cotonoun sopimuksen 12 artiklassa ei muuteta EY 133 artiklassa säädettyä lainsäädäntömenettelyä ja että 12 artiklassa säädetyllä tiedottamisella on ainoastaan informatiivinen luonne. Kyse ei näin ollen ole olennaisesta muotomääräyksestä, jonka noudattamatta jättäminen voisi johtaa asetuksen N:o 975/2003 kumoamiseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

35 Cotonoun sopimuksen 12 artiklassa säädetään, että "jos yhteisö aikoo toimivaltaansa käyttäessään toteuttaa toimenpiteen, jolla voi olla vaikutusta AKT-valtioiden tämän sopimuksen tavoitteisiin liittyviin etuihin, se tiedottaa näille valtioille aikeistaan riittävän ajoissa – –. Tätä tarkoitusta varten komissio antaa AKT-valtioiden sihteeristölle yhtäaikaisesti tiedoksi tällaisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksensa. – – "

36 Olettaen, että riidanalaisella tariffikiintiöllä voisi "olla vaikutusta AKT-valtioiden [Cotonoun sopimuksen] tavoitteisiin liittyviin etuihin" ja että Cotonoun sopimuksen 12 artiklan rikkominen voisi johtaa asetuksen N:o 975/2003 kumoamiseen, täytyy todeta, että kyseistä artiklaa ei ole rikottu, koska AKT-valtioille on asianmukaisesti ilmoitettu suunnitellusta toimenpiteestä.

37 Tämä käy ilmi etenkin kyseisten valtioiden kanssa 1.3. ja 25.3.2003 pidettyjen kokousten pöytäkirjoista, joiden mukaan niille on tiedotettu toisaalta siitä, että komissio oli halukas hyväksymään WTO:n välittäjän ehdotuksen, ja toisaalta siitä, että se oli tehnyt neuvostolle tällaisen ehdotuksen.

38 Näillä perusteilla neljäs kanneperuste on hylättävä

Viides kanneperuste, joka liittyy yhteisön AKT-valtioiden ja valtioiden, jotka kuuluvat "huumausaineiden tuotannon ja kaupan vastaisen erityisjärjestelmän" piiriin, kanssa tehtyjen etuuskohtelusopimusten rikkomiseen

Asianosaisten lausumat

39 Espanjan hallituksen mukaan asetuksella N:o 975/2003 säädetty tariffikiintiö tekee tyhjäksi yhteisön AKT-valtioiden sekä "huumausaineiden tuotannon ja kaupan vastaiseen erityisjärjestelmään" (jäljempänä huumausaineiden vastainen järjestelmä) kuuluvien valtioiden kanssa tekemien etuuskohtelusopimusten merkityksen sikäli kuin mainituista valtioista peräisin olevat tonnikalasäilykkeet joutuvat tämän kiintiön vuoksi kilpailemaan kehittyneimmistä teollisuusmaista peräisin olevien tonnikalasäilykkeiden kanssa.

40 Neuvosto toteaa, että asetuksella N:o 975/2003 avattuun kiintiöön sovelletaan 12 prosentin tullia, kun taas AKT-valtioista peräisin olevia tonnikalasäilykkeitä

tuodaan tullitta. Se tarkentaa sitä paitsi, että tämän asetuksen antaminen lopetti vanhan kiistan Thaimaan kuningaskunnan ja Filippiinien tasavallan kanssa ja sillä vältettiin WTO:n todennäköiset seuraamukset.

41 Komissio arvioi, että mainittu asetus ei ole millään tavoin Cotonoun sopimuksen tai huumausaineiden vastaisen järjestelmän vastainen. Tältä osin se luettelee kyseessä olevien tariffijärjestelmien väliset erot.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Etuuskohtelua koskevat järjestelmät, joihin on vedottu kyseessä olevalla kanneperusteella, koskevat todellisuudessa vain sellaisia poikkeuksia tulleista, jotka on myönnetty toisaalta Cotonoun sopimuksella ja toisaalta yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta 1 päivästä tammikuuta 2002 alkaen 31 päivään joulukuuta 2004 10 päivänä joulukuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2501/2001 (EYVL L 346, s. 1) mukaisella huumeiden vastaisella järjestelmällä.

43 On todettava, että neuvosto on antaessaan asetuksen N:o 975/2003 ottanut käyttöön tariffikiintiön, joka ei liity tuohon sopimukseen tai järjestelmään ja joka ei vaikuta mitenkään niihin perustuviin tulleista tehtyihin poikkeuksiin. Näin ollen asetus N:o 975/2003 ei ole millään tavoin Cotonoun sopimuksen tai huumeiden vastaisen järjestelmän vastainen.

44 Näin ollen myös viides kanneperuste on hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka liittyy luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen

Asianosaisten lausumat

45 Espanjan hallituksen mukaan asetuksella N:o 975/2003 loukataan luottamuksensuojan periaatetta yhteisön taloudellisten toimijoiden osalta, jotka ovat tehneet investointeja AKT-valtioihin ja huumausaineiden vastaiseen järjestelmään kuuluviin valtioihin.

46 Neuvosto ja komissio muistuttavat, että yhteisöllä on tietty harkintavalta päättäessään tarpeellisista toimenpiteistä yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi ja että yhteisö käyttää sitä säännöllisesti. Ne johtavat tästä, että taloudellisilla toimijoilla ei voi olla perusteltua luottamusta olemassa olevan tilanteen säilyttämiseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

47 Kaikilla taloudellisilla toimijoilla, joille toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, on oikeus vedota luottamuksensuojaan. Lisäksi mikään ei estä sitä, että jäsenvaltio väittää kumoamiskanteen yhteydessä, että toimielimen

toimi loukkaa tiettyjen taloudellisten toimijoiden luottamuksensuojaa (asia C-284/94, Espanja v. neuvosto, tuomio 19.11.1998, Kok. 1998, s. I-7309, 42 kohta ja yhdistetyt asiat C-37/02 ja C-38/02, Di Lenardo ja Dilexport, tuomio 15.7.2004, Kok. 2004, s. I-6911, 70 kohta).

48 Kun taloudelliset toimijat voivat ennakoida sellaisen yhteisön toimenpiteen toteuttamisen, joka voi vaikuttaa niiden etuihin, ne eivät kuitenkaan voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (asia C-22/94, Irish Farmers Association ym., tuomio 15.4.1997, Kok. 1997, s. I-1809, 25 kohta ja em. asia Di Lenardo ja Dilexport, tuomion 70 kohta).

49 Tässä tapauksessa yhteisöjen toimielimillä on harkintavaltaa yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden valinnassa, eikä elinkeinonharjoittajilla voi olla perusteltua luottamusta olemassa olevan tilanteen säilymiseen (ks. tältä osin em. asia Espanja v. neuvosto, tuomion 43 kohta).

50 Näin ollen asianomaisilla taloudellisilla toimijoilla ei ole voinut olla perusteltuja odotuksia sen tullikannan säilyttämiseen, jota sovellettiin Thaimaasta ja Filippiineiltä peräisin olevien tonnikalasäilykkeiden tuontiin näiden maiden ja yhteisön välisten neuvottelujen ja välitysmenettelyn aikana. Oli päinvastoin ennakoitavissa, että nämä menettelyt voisivat johtaa tullin alentamiseen.

51 Tästä seuraa, että neuvosto ei ole antaessaan asetuksen N:o 975/2003 loukannut luottamuksensuojan periaatetta ja että tämä kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka liittyy perustelujen puuttumiseen

Asianosaisten lausumat

52 Espanjan hallituksen mukaan asetusta N:o 975/2003 ei ole perusteltu riittävästi, koska sen ensimmäisessä perustelukappaleessa viitataan ainoastaan WTO:n välittäjän lausuntoon, joka ei sido yhteisöä. Lisäksi asetuksessa ei käsitellä ongelmaa sen koko laajuudelta, koska siinä ei tarkastella toimenpiteiden vaikutusta yhteisön tonnikalasäilyketeollisuuteen.

53 Neuvosto ja komissio katsovat, että asetuksen N:o 975/2003 perustelukappaleissa esitetään riittävät perustelut sen antamiselle.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 EY 253 artiklassa edellytetyistä perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (em. asia Kreikka v. neuvosto, tuomion 19 kohta ja asia C-301/97, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-8853, 187 kohta).

55 Kun kyseessä on yleisesti sovellettavaksi tarkoitettu toimenpide, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa, riittää, kun perusteluissa osoitetaan yhtäältä kokonaistilanne, joka johti toimen antamiseen, ja toisaalta ne yleiset tavoitteet, joihin toimella pyritään (em. asia Espanja v. neuvosto, tuomion 28 kohta ja em. asia Alankomaat v. neuvosto, tuomion 189 kohta).

56 Kyseessä olevassa asiassa asetuksen N:o 975/2003 ensimmäisessä perustelukappaleessa tiivistetään avoimesti ja selvästi tilanne, joka on johtanut siinä säädetyn tariffikiintiön avaamiseen.

57 Tämän säännöksen toisessa perustelukappaleessa tarkennetaan sen päätavoite eli vanhan yhtäältä yhteisön ja toisaalta Thaimaan kuningaskunnan ja Filippiinien tasavallan välisen kauppakiistan ratkaiseminen.

58 Lopuksi seuraavissa perustelukappaleissa esitetään perusteluja, jotka ovat johtaneet tariffikiintiön ehtojen hyväksymiseen. Niissä selitetään erityisesti, että olisi tarkoituksenmukaista vahvistaa mainittua kauppakiistaa ratkaistaessa kiintiöosuudet yhtäältä maille, joilla on olennainen intressi tonnikalasäilykkeiden toimittamiseen, ja toisaalta muille maille.

59 Asetuksen N:o 975/2003 perustelut sisältävät kuitenkin selvän kuvauksen tosiseikoista ja yhteisön lainsäätäjän tavoitteista. Tämä perustelu on lisäksi osoittautunut riittäväksi, jotta Espanjan hallitus on voinut tutkia sen sisällön ja arvioida sitä, onko tarkoituksenmukaista riitauttaa tämän asetuksen laillisuus.

60 Sitä paitsi kuten tämän tuomion 30 kohdassa on todettu, ei ole neuvoston tehtävä tutkia tariffikiintiön vaikutusta yhteisön tonnikalasäilyketeollisuudelle. Näin ollen, vastoin Espanjan hallituksen esitystä, tätä seikkaa ei ole tarvinnut mainita asetuksen N:o 975/2003 perusteluissa.

61 Näin ollen myös seitsemäs kanneperuste on hylättävä.

Kahdeksas kanneperuste, joka liittyy harkintavallan väärinkäyttöön

Asianosaisten lausumat

62 Espanjan hallitus vetoaa harkintavallan väärinkäyttöön sikäli kuin tonnikalasäilykkeiden tariffikiintiö myönnettiin lähes kaikille edunsaajavaltioille, mukaan lukien Indonesia, mielivaltaisesti ja loppuosa jätettiin kolmansille maille. Tämän hallituksen mukaan asetuksen N:o 975/2003 3 artiklassa säädetyt prosenttiosuudet ovat vastoin itse kiintiön käsitettä ja näyttävät olevan enemmänkin poliittisten neuvottelujen tulos. Toteutettu toimenpide on lisäksi vastoin sillä tavoiteltua päämäärää sikäli kuin neuvosto ei ole ottanut huomioon suuntaviivoja, joilla pyritään vastaamaan yhteisön kiireellisimpiin tarpeisiin kyseessä olevan tuotteen osalta. Tällä asetuksella myönnetyt tariffietuudet luovat vaarallisen ennakkotapauksen sikäli kuin muut valtiot tuntevat tulleensa syrjityiksi ja vaativat näin ollen samankaltaisia tariffietuuksia.

63 Neuvosto ja komissio väittävät, että kyseessä olevan asian olosuhteet eivät vastaa yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettua harkintavallan väärinkäyttöä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

64 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, toimenpidettä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin ainoastaan, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja

yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi tai perustamissopimuksessa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (ks. asia C-48/96 P, Windpark Groothusen v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. I-2873, 52 kohta ja asia C-110/97, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-8763, 137 kohta).

65 On todettava, että Espanjan hallitus ei ole esittänyt tuollaisia seikkoja.

66 Päinvastoin, asetuksen N:o 975/2003 2 ja 3 artiklassa vahvistettu tariffikiintiö vastaa selvästi sen toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa esitettyjä tavoitteita ratkaista vanha kiista Thaimaan kuningaskunnan ja Filippiinien tasavallan kanssa ja vahvistaa tämän kiistan ratkaisun yhteydessä kiintiöiden osuudet yhtäältä maille, joilla on olennainen intressi tonnikalasäilykkeiden toimittamiseen, ja toisaalta muille maille.

67 Espanjan hallituksen väitteen johdosta, jonka mukaan mainittu asetus luo ennakkotapauksen, sikäli kuin muut maat vaativat samanlaisia etuuksia, on riittävää todeta, että tällainen väite, vaikka se olisi näytetty toteen, ei missään tapauksessa tarkoita, että kyseessä oleva kiintiö olisi avattu tarkoituksena saavuttaa muita päämääriä kuin ne, jotka on esitetty, tai kiertää menettely, joka on sopimuksella erityisesti säädetty kyseessä olevan asian olosuhteiden varalta.

68 Edellä mainitusta seuraa, että kahdeksas kanneperuste on hylättävä.

69 Kun yhtäkään Espanjan hallituksen esittämää kanneperustetta ei ole syytä hyväksyä, kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

70 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on vaatinut Espanjan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Saman säännöksen 69 artiklan 4 kohdan nojalla komissio vastaa väliintulijana omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asia seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, paitsi Euroopan yhteisöjen komission osalta, joka vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset